

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Донецького державного
університету управління

ТОМ ІХ

**Серія “Державне управління”
Випуск 114 «Державне
регулювання розвитку країни,
регіону, галузі»**

Донецьк 2008

ББК 65.9(4Укр)

3-41

Збірник наукових праць Донецького державного університету управління
«Державне регулювання розвитку країни, регіону, галузі». Т. IX, вип. 114. –
Донецьк, ДонДУУ, 2008. – 377 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна рада:

Поважний О.С. – головний редактор,
Пілюшенко В.Л. – заст. головного редактора,
Поважний С.Ф., Чумаченко М.Г., Бурега В.В., Омельянчук А.І.,
Жидченко В.Д.

Редакційна колегія:

Поважний О.С. - д.е.н., Губерна Г.К. - д.е.н., Дорофійенко В.В. - д.е.н.,
Пілюшенко В.Л. - д.т.н., Адамов Б.І. - д.е.н., Лобас В.М. - д.держ.упр.,
Петенко І.В. - д.е.н., Ларіца Р.Р. – д.с.н.

У збірнику представлено результати роботи науковців ДонДУУ в
напряму державного управління інноваційним розвитком. Викладені
теоретичні дослідження та їх реалізація на підприємствах та територіях. Збірник
розрахований на наукових та практичних робітників, викладачів вищої школи,
аспірантів, магістрів і студентів.

Затверджений додатком до Постанови Президії ВАК України від
27.03.2006 р. № 2374-1Р як фаховий з державного управління.

Адреса редакції: 83015, м. Донецьк-15, вул. Челюскінців, 163а.

Телефон: (062) 337-66-09

Видається за рішенням вченої ради ДонДУУ

ISBN 966-7917-00-2

© Донецький державний
університет управління,
2008

ЗМІСТ

Бесчастний В.М. Методика державної експертизи вищих навчальних закладів	6
Белоусова О.С. Шляхи державного розвитку лізингового бізнесу в Україні	12
Вороніна Ю.С. Контроль держави щодо споживання продуктів харчування та їх вплив на розвиток агробізнесу	17
Гамап П.І. Напрями удосконалення державного регулювання розвитку туризму	22
Гринь Є.Л. Роль держави щодо розвитку різних категорій господарств у системі агробізнесу	28
Груба Г.І. Державна підтримка реалізації інноваційних проєктів за етапами	35
Драган І.О. Основні напрями створення ефективного механізму державного регулювання ринку житлово-комунальних послуг	42
Караков С.В. Розроблення управлінських рішень в інноваційній діяльності промисловості	51
Кармазіна Н.В. Системний підхід в управлінні інвестиційного сферою регіону	58
Комірний А.В. Державна підтримка малого підприємництва в різних регіонах	65
Кондрашова М.В. Державне управління інвестиційними процесами в регіонах	70
Косилський Р.В. Теоретичні засади становлення контролю в державному управлінні	76
Левинський Р.Й. Побудова дієвого механізму регулювання інвестиційних процесів	81
Матійко С.А. Оцінка державного регулювання ринку транспортних послуг	89
Плакідка В.Т. Сутність власності в теорії державного управління	96

Плеханов Д.О. Державне регулювання соціальних функцій суб'єктів господарювання у сільському господарстві.....	101
Сиченко В.В. Теоретичні основи державного управління розвитком вищої освіти	108
Ковалевська Ю.С. Дескриптивна модель стратегії екологічної безпеки в Україні	114
Темиргалієв Р.І. Досвід країн щодо форм і методів державної підтримки науки та відтворювальних процесів у промисловості	134
Шевченко О.О. Роль держави у формуванні системи інформаційного забезпечення суб'єктів агропродовольчих ринків.....	141
Шестак І. Механізм державного управління з використанням нових можливостей у сфері промислової власності України в рамках її членства у СОТ.....	148
Іваненко С.В. Європейський досвід створення і функціонування спеціальних економічних зон.....	153
Янишев Д.О. Вдосконалення чинного законодавства в напрямку підвищення ефективності лізингових операцій	160
Бондік В.А. Формування інтеграційних механізмів у процесах злиття в промисловості	170
Єлагін В.П. Економічні механізми справедливого перерозподілу в соціальній державі.....	178
Синкова К.В. Удосконалення інформаційного забезпечення регуляторної політики.....	188
Корягіна Т.В. Історичні аспекти державного регулювання розвитку корпорацій.....	195
Мягкова О.В. Обумовленість державного регулювання розвитку машинобудівного комплексу України.....	204
Вороб'єва І.М. Проблеми місцевого самоврядування і державних адміністрацій в Україні	212
Мірошніченко Т.В., Болотіна М. О., Жученко Є.О. Рециклінг відходів паливно-енергетичного комплексу як спосіб ефективного очищення навколишнього середовища	218
Діленко В.С. Європейські моделі реформування системи водопостачання: досвід для України	223

Карпенко Г.А., Карпенко В.Г. Государственное регулирование инновационной деятельности на современном этапе.....	231
Колесніков Б.П. Ризик в реалізації державної політики в епоху інформатизації та глобалізації.....	240
Демченко В.І. Формування концепції державного управління природокористуванням приморських регіонів.....	249
Шкрабак О.С. Кон'юнктура ринку телекомунікацій України як чинник її соціально-економічного розвитку	259
Полякова Л.П. Особово-орієнтований підхід у вищій професійній освіті.....	268
Леось О.Ю. Значення фондового ринку у розвитку економіки України та проблеми його функціонування	274
Ренін С.В. Шляхи вирішення проблем депресивних територій	289
Попова Н.М. Використання міжнародного досвіду державного управління охороною прав інтелектуальної власності.....	297
Стрельников О.І. Досвід державного регулювання бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах.....	304
Супрун В.В. Тенденції та пріоритети професійно-технічної освіти	312
Бурга В.В., Семенчев И.И. Социология местного самоуправления: попытка концептуализации	317
Стойка А.В. Організаційні механізми і форми інноваційного розвитку: закордонний досвід і вітчизняні перспективи.....	327
Комар Ю.М. Аналіз теоретико-методологічного забезпечення складової державного управління – «місцеве самоврядування».....	336
Каракай М.С. Особливості формування регіональної молодіжної політики в Україні: програмно-цільовий підхід.....	347
Овчаренко Р.В. Формування типу податкового стимулювання виробничої системи в термінах концепції її розвитку.....	353
Моисеенко Д.П. Интеграция предпринимательских структур в деятельности местных органов самоуправления	362
Комісаренко Е.Е. Законодавча основа правового регулювання трансплантації в Україні	368

социологической науки, ряда отраслевых социологических дисциплин и специальных социологических теорий. Что касается специфических категорий для социологии местного самоуправления, то первые шаги нами уже сделаны в процессе предпринятых попыток определения предмета, объекта, содержания методологических принципов. [7]

Выводы. Таким образом, предложенное в статье видение научно-теоретических основ новой научной дисциплины – социологии местного самоуправления может быть расценено как проявление дальнейшего процесса дифференциации научного знания, что, конечно же, служит его углублению и одновременно расширению. Представленный материал есть логическое продолжение проделанной нами работы по разработке основ социологической теории государственного управления. Одновременно с этим, можно предположить, что вместе они призваны сыграть роль дополнительной мотивации к последующей разработке, социологических основ теории государственной службы. Сеем надеяться, что, в комплексе они станут базой для формирования собирательной, обобщающей научной дисциплины – социологической теории управления в обществе.

Литература

1. Головаха Є., Горбачик А. Соціальні зміни в Україні та Європі: за результатами «Європейського соціального дослідження» 2005 – 2007 роки / Є. Головаха, А. Горбачик. - К.: Інститут соціології НАН України, 2008. - 133 с.
2. Головаха Є. Українське суспільство 1992 – 2008: Соціологічний моніторинг / Є. Головаха, Н. Паніна. - К.: Інститут соціології НАН України, 2008. - 85 с.
3. Бурєга В.В. До питання про соціологічну теорію державного управління // Вестник Донецкого отделения Социологической ассоциации Украины. - Донецк, 2007. - С.11-21.
4. Бурєга В.В. Соціологія державного управління: теоретична чи прикладна?.. // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Том IX. Серія «Спеціальні та галузеві соціології». Випуск 4(94). «Соціологія управління». - Донецьк: ДонДУУ, 2008. - С.8-17.
5. Бурєга В.В. Социология государственного управления: новая научно-практическая дисциплина. // Социология в ситуации социальных неопределенностей: Тезисы докладов участников I Конгресса Социологической ассоциации Украины. - Харьков: ХНУ имени В.Н. Карабина, 2009. - С. 208.
6. Бурєга В.В. Соціологія державного управління: спроба категоріального аналізу // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Збірник наукових праць Донецького державного університету

управління. Том X. Серія «Спеціальні та галузеві соціології». Випуск 116. «Соціологія державного управління». - Донецьк: ДонДУУ, 2009. - С. 7-22.

7. Бурєга В.В., К вопросу о теоретико-методологических основах новой научной дисциплины – социологии государственного управления // Соціально-гуманітарні проблеми менеджменту: Матеріали 4 Міжнародної науково-практичної конференції, 23 жовтня 2009 року, Донецький державний університет управління, м. Донецьк. - Донецьк: «Східний видавничий дім», 2009. - С.12 – 21.

8. Бурєга В.В. Социально - адекватное управление: концептуализация модели: Монография. - Донецк, ДонГУУ, 2005. - С.102.

9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». За станом на 15 лютого 2008 року. / Верховна Рада України: Офіц. вид. - К.: Парламентське вид-во, 2008. - 72 с.

УДК 351.82:330.341

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ І ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНІ ПЕРСПЕКТИВИ

СТОЙКА А.В.,
к. держ. упр., доцент кафедри
фінансів ДонДУУ

В статті проаналізовано закордонний досвід вироблення і впровадження форм інноваційного розвитку.

В статті проаналізовано заграничний опыт изготовления и впровадження форм інноваційного розвитку.

Серед найголовніших проблем, які стоять сьогодні на порядку денному в Україні, є проблема стимулювання сталого інноваційного розвитку, який зможе вирішити завдання поступового здійснення системних реформ. Не потребує доказів теза, що науковий прогрес і своєчасне впровадження інновацій є нагальною необхідністю як в умовах стабільного нормального розвитку (як передумова здорової соціально-економічної динаміки), так і в умовах кризових переходів та розламів, коли інновації є і засобом виходу з кризи, і засобом досягнення нових якостей розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Проблематику інноваційної регіональної політики під різним кутом зору розглядали такі автори, як В.Амітан,

О.Амоша, С.Злупко, Н.Іванова, В.Кравченко, Н.Кухарська, М.Левицький, В.Ляшенко, Ю.Макогон, О.Морозов, В.Пілопенко, О. Поважний, І.Сіваченко, В.Соловійов, Д.Стеченко, М.Чумаченко та інші. Дедал вагомішим є вплив досягнень інноваційного менеджменту.

В роботах вказаних авторів досить докладно розглянуті загальні питання, що стосуються розуміння інновацій стосовно макросоціальних масштабів, а також низка питань щодо необхідності розробки та впровадження інновативних стратегій регіонального розвитку. Здебільшого питання, що стосуються стратегій інноваційного регіонального розвитку, знаходяться на рівні постановки проблеми і заслуговують на подальший системний розгляд. Ця проблема є особливо актуальною з огляду на необхідність формування української національної інноваційної системи, яка з урахуванням регіонального розмаїття нашої країни має бути саме мультирегіональною інноваційною системою.

Метою пропонованої статті є розгляд природи соціально-економічних інновацій стосовно регіону як мезо-рівня управління, а також аналіз закордонного досвіду вироблення і впровадження форм інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. У світовій економічній літературі "інновація" інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, що втілюється в нових продуктах та технологіях. [1, 5]. В принципі, інноваціями ми можемо вважати всі нововведення, спрямовані на досягнення позитивного економічного ефекту, будь-яку раціоналізацію, що має кінцевим ефектом вдосконалення виробництва. Тут доцільно зауважити, що в цьому процесі відіграють роль не лише техніко-технологічні нововведення, а й організаційні – такі, як поділ праці, стандартизація, менеджмент, створення оптимальних умов для того чи іншого виду діяльності.

Історія цивілізації репрезентує перманентну ходу і впровадження тисяч інших винаходів і нововведень – виникнення нових різновидів ремесел та технологій, нових енергій та механізмів, систем комунікації та накопичення та обробки інформації. Під цим кутом зору можна розглядати і великі суспільні поділи праці, появу продуктивного господарства, індустріальну революцію та комп'ютерну революції тощо.

Уся ця невпинна динаміка змін надала змогу встановити певні стандарти добробуту, перейти до використання нових матеріалів, економити сили та ресурси, досягати небачених раніше швидкості дії або точності (прецізизму).

Глибинний же механізм змін, що відбуваються, пов'язаний зі зміною моделі розвитку. Історія людства дозволяє виділити три принципово відмінні технологічні способи виробництва, що відділяються один від одного радикальними, революційними змінами в розвитку системі виробничих сил: аграрний, індустріальний та інформаційний. В межах

кожного способу виробництва виділяються кілька технологічних укладів, кожному з яких відповідає певний етап в розвитку виробничих сил, що відрізняється від інших етапів своєю технологічною основою. Так, в індустріальному способі виробництва використання простіших механічних знарядь праці змінилася використанням парових машин, наступні технологічні уклади були пов'язані спочатку – з використанням електрики, потім – атомної енергетики [2, 28].

В реальних економічних системах за наявності елементів різних технологічних укладів, а іноді і різних технологічних способів виробництва, як правило, можна виділити провідний технологічний уклад, функціонування якого забезпечує кінець кінцем відтворення даної системи. Кожний технологічний уклад як міжгалузевий комплекс взаємопов'язаних техніко-технологічних принципів і рішень породжує певну сукупність (пучок, кластер) технологічних нововведень, що охоплюють різні галузі господарства, завдяки чому розвиток і заміщення технологічних укладів відбувається не плавно, а скачкоподібно: новітні технологічні принципи, що революціонізують систему виробничих сил, швидко завойовують усі галузі господарства, витісняючи елементи попередніх технологічних укладів. [3].

В умовах існування аграрної цивілізації провідним є первинний сектор економіки (тобто сільське господарство і видобувна промисловість), в умовах індустріальної – вторинний (обробна промисловість). Особливо відчутно роль вторинного сектору зростає з кінця XIX – початку XX століття: так, в США за період 1870 – 1920 рр. частка сільського господарства у створюваному ВВП скоротилася з 40% до 1,4%. А на середину XX століття обробна промисловість домінувала в більшості високорозвинутих країн Заходу [3, 94].

Інтенсифікація виробництва, коли приріст промислової продукції досягався за рахунок підвищення продуктивності праці при абсолютному скороченні чисельності працівників, відкрила можливості для швидкого розвитку третинного (сфера послуг) та інформаційного. Сектор "індустрії інформації" за темпами і масштабами зростання почав випереджати традиційні галузі. Наприклад, в США в середині 1980-х років в інформаційному секторі було зайнято 46,6% економічно активного населення, у сфері послуг – 28,8%, а у промисловості (без виробництва комп'ютерного і комунікаційного обладнання) – 22,5%, у сільському господарстві лише 2,1%. В Японії в 1965 – 1986 рр. стався великий вибух комп'ютеризації. На сьогодні в Японії інформатизація досягла найвищого рівня в таких секторах, як технологія (89,4%), хімія (94,5%), електроніка (85,2%), бізнес (73,8%), світова економіка (93,3%), товарні ринки (90,5%) та ін. Інші країни (США, ФРН, Франція, Італія) також йдуть цим шляхом. [4, 182-183]. Обсяг світового ринку інформаційних послуг становив у середині 1990-х років понад 400 млрд. доларів, або 42%

зовнішньоторговельного обороту високорозвинутих країн [3, 95].

В основі зміни технологічних способів виробництва, технологічних укладів, та й в принципі будь-яких перетворень лежать інновації, які, щоправда, різняться за своїми масштабами і наслідками. Зміни, нововведення і вдосконалення є невід'ємною її складовою нормального функціонування економіки, передусім, ринкової. Вже не потребує доказів, що для постіндустріальної (інформаційної) стадії розвитку суспільства вирішально значущою (і принципово вагомішою) стає роль науки і нових компетентностей, в тому числі управлінських.

Особливо показовим і наочним є те, що суспільні інновації особливо успішно реалізуються на рівні регіональному, обмеженому локально. Регіон інноваційного пошуку (експерименту) виконує немовби роль пілотного майданчика, де винаходяться та отримують практичну апробацію нові організаційні форми і підходи. Регіональний масштаб дозволяє за необхідності мінімізувати можливі втрати і руйнівні наслідки у разі невдачі. В той же час різні умови і специфіка регіонів дозволяє більш повною мірою врахувати початкові умови, зробити умови впровадження інновацій більш гнучкими і адекватними, поєднати їх із соціально-економічними реаліями регіону (субрегіону) тощо.

Світовий досвід свідчить, що біля витоків технологічного прориву стоїть малий і середній бізнес, досягнення якого потім підхоплює крупний капітал. Малий бізнес виявляє потреби у необхідному суспільству товарі, задовольняє попит на нього. На думку американських вчених, невеликим приватним фірмам потрібно в середньому 2,22 роки, щоб вийти зі своєї новинкою на ринок, тоді як крупним – 3,05 роки. В економічно розвинутих країнах продукція малих підприємств в ВВП складає 50 – 60%. В США понад 60% малих підприємств зайняті в інноваційній сфері, створюють нові продукти і просувають їх на ринок. У Великій Британії до інноваційних належить понад 40% малих підприємств [5, 209].

Проте базисні інновації потребують значних початкових вкладень коштів, яких зазвичай не мають малі підприємці, і пов'язані з підвищеним ризиком. Щоб обійти ці реальні перешкоди, у Сполучених Штатах у пошуках виходу з глибокої технологічної кризи, винайшли такий ефективний засіб як венчурні фонди. Венчурний (ризиковий) капітал як важливий елемент інноваційно-інвестиційного механізму отримав поширення в США, а потім в Японії та Західній Європі протягом останніх двох десятиріч. Створені американська та європейська асоціації венчурного капіталу [2, 78].

Венчурний бізнес сформувався у виді самостійних невеликих фірм, що спеціалізуються на дослідженнях, розробках, виробництві нової продукції. Венчурні фірми можуть бути дочірніми при крупних компаніях. Часто венчурні фірми не займаються організацією виробництва продукції, а передають свої розробки компаніям, що діють у сфері крупного

виробництва. Венчурні фірми працюють на етапах зростання і насичення винахідницької активності [1, 28].

Підтримка малого та середнього підприємництва, створення сприятливого середовища (приміщення, устаткування, засоби зв'язку, маркетинг та ін.) для підготовки кадрів конкурентоздатних фірм, надання фондів венчурного капіталу здійснюється в межах *інноваційних центрів або інкубаторів*.

Інкубатори високих технологій вперше з'явилися в Ізраїлі згідно зі спеціальною програмою Бюро головного вченого Міністерства промисловості і торгівлі. Метою інкубаторів було створення сприятливих умов для розвитку нестандартних ідей і технічних рішень, що потребували додаткової перевірки, організації команди фахівців, унікального обладнання, формування бізнес-плану на віддалену перспективу. Ідея, що пройшла інкубатор, повинна була дійти до стадії, коли вона може отримати державну підтримку.

Інноваційні структури створювалися з дотриманням наступних принципів:

- кожний інкубатор повинен був мати статус безприбуткової організації, яку очолюють науково-технічна рада представників місцевих наукових, промислових і бізнесових кіл; окреме приміщення, що дозволило б реалізувати 10 – 20 проектів за середньої чисельності виконавців 5 – 10 осіб; власне (або орендоване) необхідне обладнання та відповідні адміністративні служби;

- проект, що має "визрівати" в інкубаторі, повинен відповідати таким умовам: здійснюватися окремо і бути організованим як акціонерна компанія, 30% початкового акціонерного капіталу (акцій) якраз належало б виконавцям проекту; обсяги державної підтримки не перевищують 85 тис. доларів строком на два роки.

На таких засадах було створено 16 інкубаторів за активної участі університетів, підприємств та міністерств Ізраїлю [6, 126 - 127].

У наш час у світі нараховується тисячі інкубаторів, які за джерелами фінансування поділяються на університетські, корпоративні та приватні. Головна задача інкубаторів та інноваційних центрів – об'єднати ідеї та винаходи з капіталом і підприємцями, залучати суспільні та приватні фонди, для того, щоб забезпечити "стартовий період" новим впроваджувальним компаніям. Інкубатори та інноваційні центри засновуються, як правило, крупними фірмами. Аналіз іноземної практики свідчить про те, що заново створювані фірми користуються послугами інкубаторів від 2 місяців до 2 років, а потім виділяються у самостійні. [7, 115-117.] Якщо раніше інкубатори створювались переважно у високорозвинутих країнах, то тепер за темпами їх розвитку виділяється Азіатсько-Тихоокеанський регіон.

Велику роль у підтримці дрібного бізнесу та впровадженні новітніх

технологій відіграють *науково-технологічні парки*. В них здійснюється дрібномасштабне виробництво, що базується на місцевих науково-технічних розробках. Тут концентруються впроваджувальні фірми в галузі високих технологій, створюються нові наукомісткі фірми, які, як правило, покидають парк через 3 – 5 років. Конкретні форми функціонування парків різноманітні, в них переважають науково-дослідницькі або виробничо-технологічні функції. Більшість перших наукових парків виникли в США, потім вони поширилися в Європі, а зараз їх нове покоління успішно розвивається в Японії, Сингапурі, Китаї та інших азіатських країнах [3, 16-17].

Типовий приклад дослідницького парку, у якому на землях університету знаходяться не підприємства та лабораторії самих промислових компаній, а дослідницькі інститути некомерційного характеру тісно пов'язані з промисловістю, - Центр Ілінойського Технологічного Інституту, приватний дослідницький центр США з бюджетом біля 58 млн. дол. на рік.

"Ідеальний" тип дослідницького парку -- найстаріший науковий парк Шотландії – Хернот-Уоттський. Це – єдиний науковий парк у Європі, у якому дозволено тільки проведення науково-дослідницьких робіт і заборонено масове виробництво.

Намагаючись підвищити свою комерційну ефективність, наукові парки все більше диверсифікують свою діяльність. Починаючи з 70-х рр., вони набувають певної спеціалізації. Наприклад, парк-трикутник Північної Кароліни спеціалізувався на розвитку природничих наук, охорони здоров'я і захисту навколишнього середовища; Стенфордський – в галузі електротехніки; Філадельфійський науковий центр – в галузі медицини та гуманітарних наук. Світовий досвід свідчить, що коефіцієнт корисної дії науково-технологічних парків досить великий. Вони випускають з-під свого даху близько 80% міцних малих фірм від загальної кількості, що приймаються до науково-технологічних парків, тоді як поза ними – тільки 20% [7, 118-119].

У травні 2007 року Верховна Рада України прийняла за основу Закон України „Про наукові парки”, що є знаменним кроком на шляху впровадження в Україні багаторівневої інноваційної системи із залученням наявного науково-технологічного потенціалу. Цей законодавчий акт прийнято на розвиток прийнятого ще у 1999 році Закону України „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”. На жаль, навіть існуючі законодавчі можливості використовуються сьогодні владними та бізнесовими структурами далеко не повною мірою.

Найперспективнішою формою інтелектуалізації господарства є *технополіси*, в яких не тільки здійснюється наукова й виробничо-технологічна діяльність, а й проживає населення (здебільшого пов'язане із здійсненням чи обслуговуванням вказаної інноваційної діяльності). Ці центри

виробництва високих технологій розташовані в місцевостях з комфортним середовищем для проживання, культурними і рекреаційними можливостями поблизу базового міста з великим університетом. Як правило, технополіси – це ядро регіонального розвитку.

Ідея створення технополісів – компактних науково-промислових міст, що займаються розробкою інноваційних технологій і розвитком наукомістких виробництв, зародилася на початку 50-х рр. в США. Інтенсивний розвиток технополісів у 80-і роки в країнах Заходу та Японії зумовлений комплексом причин, а саме:

- вичерпанням ресурсів розвитку промисловості, особливо обробної, яке ще більше поглиблюється внаслідок зростання цін на нафту наприкінці 70-х років;

- потребою в розвитку технологій, які будуть визначати економічне обличчя розвинених країн у новому тисячолітті, а також нових наукомістких галузей виробництва, що створюються на базі таких технологій, як електроніка, біотехнологія, освоєння ресурсів Світового океану, випуск нових промислових матеріалів; програмне забезпечення ПЕОМ, спеціальна хімія, оптика, індустрія інформації, індустрія відпочинку, дизайн тощо;

- необхідністю запровадження перспективних форм активної і постійної взаємодії науки і виробництва;

- потребою в реконструкції деяких великих підприємств і створення на основі дрібних і середніх інноваційних компаній більш динамічного і гнучкого сектору економіки;

- можливістю реорганізації існуючої системи освіти, наближення її до потреб розвитку наукомісткого сектору [6, 109-110].

Створення технополісів за кордоном можна розглядати як один із значних соціальних експериментів ХХ століття що охоплює широке коло економічних, техніко-технологічних, науково-дослідних, комунікаційних, соціально-побутових та інших проблем.

Технополіси за своєю сутністю – це міста або відносно самостійні міські утворення, які розвиваються на базі об'єктів науки і високотехнологічного промислового виробництва Вони істотно різняться за масштабами, структурою та обсягом послуг, які надаються, за рівнем наукомісткості, складом учасників. У складі технополісів можуть бути інкубатори інновацій, які об'єднують під своїм дахом науково-технічні фірми з використанням ризикового капіталу; лабораторно-виробничі комплекси, які орієнтовані на впровадження нової техніки і технологій; сервісні підрозділи, що сприяють виробництву нової продукції та її поширенню; телекомунікаційні центри, які забезпечують можливість ділового спілкування, а поряд з ними – вищі навчальні заклади, установи побутового обслуговування, житлові масиви і місця відпочинку.

Створення технополісу дозволяє кардинально вирішити такі проблеми,

як реконструкція матеріально-технічної бази науки та виробництва, забезпечення комфортабельним житлом, оздоровлення середовища, змістовне дозвілля.

З метою ефективного використання потенціалу урбаністичної концентрації науково-технічної діяльності технополіс краще створювати на резервних територіях великих міст чи на базі населених пунктів, розташованих у приміській зоні.

Функцією технополісу є максимальне використання унікального науково-виробничого та трудового потенціалу великого міста, його зручного економіко-географічного положення через формування життєво важливої для інноваційної діяльності інфраструктури.

Така інфраструктура покликана забезпечити комфортність і високу якість середовища, яке задовольняє умови реалізації творчого потенціалу людини. При цьому розвиток технополісу повинен здійснюватися в умовах збереження систематичних стійких зв'язків з материнським містом, яке залишається для нього головним джерелом різноманітної професійної та загальнокультурної інформації.

Названі обставини зумовлюють необхідність розміщення технополісу на відстані 30 – 70 км від материнського міста, що забезпечує годинну транспортну доступність і дозволяє формувати нове міське утворення, середовище якого поєднувало б у собі переваги висококомунікативності великого міста з комфортнішою умов життя, привабливістю природного передмістя.

Зарубіжний досвід показує, що для створення повноцінної і стійкої селищно-виробничої системи, яка б приваблювала мешканців великого міста, технополіс повинен бути відносно великим, мати досить різнобічну економічну базу та можливість надання різноманітних видів послуг, у тому числі й культурних.

Технополіс повинен бути зорієнтований на першокласний сервіс, підвищену якість життя, інтенсивне культурне життя. За наявності достатньо надійних телекомунікаційних зв'язків з університетами і науково-дослідними установами, технічної інфраструктури високого рівня та зручних транспортних зв'язків технополіси, як і технопарки, можуть створюватись і поза межами надто великих міських організацій. [3, 110-111]

Класичним прикладом є Кремнієва (Сіліконова) долина поблизу Сан-Франциско, яка стала символом науково-технічного прогресу, однією із світових столиць мікроелектроніки. Цей технополіс – світовий лідер виробництва мікропроцесорів. Значна частина комплексів з монтувальних та інших робіт у мікроелектроніці розташована в нових промислових районах з пільговим режимом для іноземних інвестицій та дешевою робочою силою.

Створення технополісу ставить дуже високі вимоги до капітальних

витрат в інфраструктуру і якості середовища. Кремнієва долина в США є результатом багатомільярдних обсягів фінансування науково-дослідницьких і проектних програм з боку держави і приватного капіталу [3, 17].

Інноваційні центри, науково-технічні парки та технополіси – це три основні територіально-функціональні типи інноваційних утворень, які, як правило, формують ядро науково-технологічної зони. *Науково-технічні зони* – це особливий тип вільних економічних зон, які спрямовані на розвиток наукового і виробничого потенціалу через стимулювання фундаментальних та прикладних досліджень з подальшим впровадженням їх результатів у виробництво. Вони орієнтовані на поєднання наукового та виробничого потенціалу, формування дійового механізму стимулювання НТП на засадах міжнародного співробітництва у сфері впровадження наукових винаходів та розробок. За своєю суттю механізм науково-технологічних зон повинен забезпечувати сприятливі умови для здійснення наукових досліджень і розробки необхідної технічної документації, проведення випробувань, організації виробництва.

Науково-технологічні зони орієнтовані на наукомістке виробництво, високої технології, комерціалізацію наукової діяльності. Вона здійснюється організацією відповідних виробництв та міжнародною торгівлею ліцензіями, патентами, ноу хау. Зони цього виду формуються на базі комфортної соціально-побутової та науково-виробничої інфраструктури, дослідного, дослідно-конструкторського і страхового обслуговування. Як правило, науково-технологічні зони орієнтовані на високопрофесійні наукові кадри держави впровадження та перспективність результатів їхніх досліджень з точки зору можливостей реалізації на внутрішньому і світовому ринках. [6, 54].

Висновки. Підводчи підсумок, можна констатувати, що закордонний досвід пропонує цілу розгалужену систему організаційних форм, у яких можуть поєднуватись інноваційні для соціально-економічної системи регіону наукові, науково-виробничі і корпоративні (бізнесові) форми. В той же час їх не можна використовувати у вітчизняних умовах некритично, механічно переносячи закордонний досвід на український ґрунт. На наш погляд, вітчизняними авторами вочевидь недооцінюються фактори ризику, пов'язані із впровадженням (імплементацією) інноваційних форм як на національному, так і на регіональному рівні. Адже переважна більшість технологій інноваційного порядку передбачає досить інтенсивний тиск на природне середовище, не кажучи вже про руйнацію якихось усталених соціальних відносин. Врахування цих аспектів дозволить здійснювати регіональний інноваційний пошук в напрямку моделей сталого регіонального розвитку.

Література

1. Инновационный менеджмент. Учебник / Под ред. С. Д. Ильенковой, – М.: Юнити, 1997 г. – 312 с.
2. Инновации и экономический рост. – М.: Наука, 2002. – 377 с.
3. Суховірський Б.І. Регіональна стратегія економічного розвитку України (теоретичні та прикладні основи геоекономіки): Монографія. – К.: КНЕУ, 2000. – 154 с.
4. Білорус О.Г., Лука'ненко Д.Г. та ін. Глобальні трансформації і стратегії розвитку. Монографія. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин, 1998. – 416 с.
5. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. – М.: Экзамен, 2001. – 576 с.
6. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. Посіб. – К.: Вища школа, 2002. – 254 с.
7. Сиваченко І.Ю., Кухарська Н.О., Левицький М.А. Вільні економічні зони. Навчальний посібник. – К.: Дакор; Алерта, 2001. – 480 с.

УДК 35.075.5

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СКЛАДОВОЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ – «МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ»

КОМАР Ю.М.,
д.держ.упр., професор ДонДУУ

Проведено аналіз теоретико-методологічного забезпечення складової державного управління – «місцеве самоврядування»

Проведен анализ теоретико-методологического обеспечения составляющей государственного управления – «местное самоуправление»

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В системі державного управління важливу роль відіграє його невід'ємна складова - місцеве самоврядування. Його суть полягає у праві та реальній здатності різних видів територіальних громад самостійно або під відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення.

Відповідно до Конституції і законів України на органи місцевого самоврядування покладено вирішення широкого кола теоретико-методологічних і практичних завдань за десятьма напрямками діяльності, [1] а саме: соціально-економічний розвиток територій; забезпечення законності і правопорядку; виконання бюджету; управління майном, приватизація та підприємництво; забезпечення діяльності основних територіальних комплексів промисловості, сільського господарства, науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо; використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля; зовнішньоекономічна діяльність; оборонна робота та мобілізаційна підготовка; соціальний захист, зайнятість населення, праця та заробітна плата. Слід зазначити, що місцеві державні адміністрації вирішують й інші питання, віднесені законами до їх повноважень.

Це обумовлює необхідність визначення аналізу стану теоретико-методологічного забезпечення вищезазначених напрямів місцевого самоврядування, з метою підвищення ефективності функціонування місцевих державних адміністрацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Невирішені частини питання, що досліджується. Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад місцевого самоврядування зробили вітчизняні вчені в галузі державного управління: В.М. Бабаєв [2], В.В. Кравченко, М.В. Пітчик [3], В.С. Куйбіда [4], О.Я. Лазор, А.Д. Лазор [5], В.В. Мамонова [6] О.Ю. Оболенський [7], Р.М. Плющ [8], С.Є. Саханенко [9], Ю.П. Шаров [10, 11] та інші.

Систематизація концептуальних основ цих науковців показала, що місцеве самоврядування є складовою частиною системи державотворення, в рамках якої реалізується свідомо, цілеспрямована організація державотворчого процесу. Суб'єкти, об'єкти і механізми системи місцевого самоврядування належать до класу складних систем. Тому цілісне теоретико-методологічне вчення про цю важливу складову державного управління ще тільки формується. Виходячи з цього цілісний аналіз стану теоретико-методологічного забезпечення місцевого самоврядування як основи ефективного державотворення поки відсутній.

Мета статті – провести аналіз стану теоретико-методологічного забезпечення складової державного управління – місцеве самоврядування.

**Збірник наукових праць
Донецького державного університету управління**

ТОМ ІХ

Серія "Державне управління"

**Випуск 114 «Державне регулювання розвитку країни, регіону,
галузі»**

Матеріали доведено мовою оригіналу

Матеріали, що публікуються, відображають точку зору авторів, яка може не збігатися з думкою редколегії збірника.

При цитуванні або частковому використанні тексту публікацій посилання на збірник обов'язкове.

Відповідальний за випуск:

Пілюшенко В.Л.

Підп. до друку 29.10.2008 р.	Формат 60x84 ¹ / ₁₆	Папір офсетний
Різографічний друк.	Ум.-др. арк. 23,4.	Облік.-вид. арк. 23,6
	Тираж 300 прим.	

Донецький державний університет управління
Україна, 83015, м. Донецьк-15, вул. Челюскінців, 163а